

Josef Zwicker

Državni arhiv kantona Basel Stadt
Basel, Švicarska

PRAVNA PITANJA VEZANA ZA AUTENTIČNOST ZAPISA U ELEKTRONIČKOM OKRUŽENJU¹

UDK 930.25:347
347.78:930.25

Izlaganje sa znanstvenog skupa

Pravnim aspektom autentičnosti zapisa u elektroničkom okruženju, bavi se, unutar Odbora za arhivska pravna pitanja Međunarodnog arhivskog vijeća, podgrupa "Autentičnost i pravna pitanja". Podgrupa nastoji povezati teorijske spoznaje, vezane uz autentičnost elektroničkih zapisa, s njihovim neposrednim korištenjem. Izlaganje ukazuje na pojmove koje je potrebno razlučiti: autentičnost, pouzdanost i valjanost elektroničkih zapisa. Da bi se sačuvala autentičnost i pouzdanost, pravni propisi moraju obuhvatiti elektroničke zapise od njihovog nastanka i omogućiti arhivistima da sudjeluju u izgradnji i promjenama IT aplikacija te im, nadalje, omogućiti određivanje pravila prema kojima će stvaratelji postupati sa zapisima u administrativnim procesima i sudjelovanje u donošenju općih ili specijalnih zakona. Izlaganje nudi primjere s područja građanskog prava u Švicarskoj, u kojoj su pripremljeni nacrti triju zakona vezanih uz korištenje elektroničkih zapisa, odnosno elektroničkog potpisa.

Ključne riječi: elektronički potpis, arhivsko gradivo, autentičnost zapisa, arhivsko zakonodavstvo

¹ Tekst je izložen na Prvome kongresu hrvatskih arhivista, 26. listopada 2001. u Zagrebu. Nije mijenjan i treba ga smatrati prilogom radionici.

Dragi kolege,

U ime Odbora za arhivska pravna pitanja MAV-a (Međunarodno arhivsko vijeće) zahvaljujem vam na pozivu za sudjelovanjem na Prvome kongresu hrvatskih arhivista. Zapravo, i sam Odbor želi biti poticateljem prenošenja arhivističkog znanja i, štoviše, želi uspostaviti vezu između teorije i arhivske pravne prakse.

Uvod

Odbor za arhivska pravna pitanja djeluje u podgrupama, baveći se sljedećim temama: dostupnošću i privatnošću, autorskim pravima, arhivskim sporovima (tj. dostupnošću ili preuzimanjem arhivskoga gradiva nakon političkih promjena), revidiranjem općih smjernica za arhivsko zakonodavstvo, i posljednjim, iako ne i najmanje važnim pitanjem, o tome kako autentičnost zapisa u elektroničkom okruženju utječe na arhivsko zakonodavstvo.

Anne-Marie Schwirtlich, iz Nacionalnog arhiva Australije, bila je suodgovornom za podgrupu zaduženu za pitanja autentičnosti. Prije godinu dana napisala je opširno izlaganje o ovoj temi². Nažalost, gđa Schwirtlich nije više članicom našega Odbora. Kao njezin nasljednik u podgrupi "Autentičnost i pravna pitanja", dugujem joj veliki dio znanja kojega ovdje danas izlažem. Među ostalim stručnjacima koji su stvorili osnove zamisli koje ću iznijeti, spomenuo bih Lucianu Duranti, profesoricu na Školi za bibliotekarstvo, arhivistiku i informacijske studije (*School of Library, Archival and Information Studies*) Sveučilišta British Columbia u Vancouveru, Kanada. Odbor MAV-a za elektroničke zapise objavio je Vodič za upravljanje elektroničkim zapisima (*Guide for Managing Electronic Records*), koji sadrži značajan ulomak: "Pravna pitanja i zakonodavstvo"³.

Problem

Ilustrirajući činjenicu da je autentičnost u elektroničkom okruženju stvaran problem, želio bih izložiti dva primjera, pri čemu se prvime pozivam na Anne-Marie Schwirtlich, a drugime na Lucianu Duranti.

"Mnoge zemlje čuvaju dokumente koji pokazuju od koga i kako su njihovi državljani dobili državljanstvo. Postoje najmanje četiri važna elementa koja moraju

² MAV, Odbor za arhivska pravna pitanja: *Creating Authentic, Reliable and Valid Records in the Electronic Environment-Issues on Archives*, pripremljeno za raspravu u kolovozu 2000. na Kongresu MAV-a, Sevilla (Anne-Marie Schwirtlich).

³ *Studies 8: Committee on Electronic Records, Guide for Managing Electronic Records from an Archival Perspective*, February 1997, International Council of Archives, Studies, No. 8., 19-21. Objavljeno u hrvatskom prijevodu: Vodič za upravljanje elektroničkim gradivom s arhivskog stajališta, Hrvatski državni arhiv, Zagreb 1999.

biti zabilježena ukoliko zemlja želi za budućnost sačuvati točne zapise o državljanstvu. To su:

- ime državljana
- jedinstveni broj isprave o državljanstvu
- datum kada je dodijeljeno državljanstvo
- ime/položaj osobe koja odlučuje o državljanstvu.

Pretpostavite da su ove informacije zabilježene elektronički. Kako je količina informacija rasla, a računalni sustavi napredovali, zamislite da je ovaj ured prelazio s jednog sustava na drugi da bi održavao svoje zapise. Zamislite da je kod jednoga od ranijih sustava pronađena veća softverska greška. To je rezultiralo dvjema stvarima – više nije bila sačuvana veza između imena državljana i jedinstvenog broja isprave o državljanstvu i nastala je zbrka – a u nekim slučajevima su i imena državljana i osoba koje odlučuju o državljanstvu bila zamijenjena. Ako biste na sustav pogledali on-line ili isprintali primjerak isprave, ona bi izgledala korektno, jer bi imala broj, ime državljana, datum i ime osobe koja je odlučila o državljanstvu. Ipak, zapis ne bi bio pouzdan⁴. To se dogodilo prije nekoliko godina u Australiji.

Ili noviji slučaj: "nemogućnost da se dokaže autentičnost zapisa ponudila je somalijska afera. Neprilagođenost proceduralnih mehanizama da osiguraju autentičnost elektroničkih zapisa bila je središnjom točkom ispitivanja Kanadskog istražnog povjerenstva u vezi s razmještanjem kanadskih trupa u Somaliji, proljeća 1996. Kao dio istrage Povjerenstvo je tražilo pristup dnevnicima Nacionalnog centra za obrambene operacije (*National Defence Operations Centre* – NDOC), koji su vođeni u računalnoj bazi podataka. Za vrijeme pregleda ovih dnevnika, Povjerenstvo je otkrilo više anomalija, uključujući unose bez ikakvih podataka, one bez serijskih brojeva ili s dvostrukim serijskim brojevima. Povjerenstvo je bilo zaokupljeno mislju da bi se tu moglo raditi o hotimičnim, neovlaštenim promjenama. Stoga je zaključilo da dnevnicima nisu pouzdani zapisi transakcija Nacionalnog centra kako za istražitelje tako niti za buduće istraživače⁵.

"Opasnost za arhive i arhiviste je u tome što ćemo u elektroničkom svijetu morati odabirati, čuvati i osiguravati dostupnost zapisa koji nisu potpuni ili pouzdani, jer nije jasno prema kojim pravilima ili procedurama su nastali⁶.

Napravljeno je mnogo teorijskog posla koji se tiče problema autentičnosti u elektroničkom okruženju. Čini mi se da postoji jaz između razrađenih teorijskih re-

4 Schwirtlich, 16.

5 Duranti, Luciana: The InterPARES Project u: How Do You Know It's the Real Thing? Authentic Documents in the Electronic Age, Proceedings of the International Symposium, Vancouver, February 19, 2000, Rim 2001, 23.

6 Schwirtlich, 15.

zultata i pitanja s kojima se suočavaju praktični arhivisti, odnosno potreba arhivista odgovornih za administraciju i upravljanje arhivima. Odbor za arhivska pravna pitanja želi podržati napore da se teorija učini operativnom i pomoći njezinome povezivanju s arhivskom praksom. To je vrijedno truda: postoje deseci teorijskih publikacija koje sadrže tisuće stranica, ali ima relativno malo radova koje razumiju ne-specijalisti i još manje onih koji mogu pomoći osobi zaduženoj za upravljanje arhivima.

Rekao bih da smo mi – tj. Odbor za arhivska pravna pitanja – upravo krenuli tim putem, prema sintezi sveukupne teorije za njezinu neposrednu primjenu. Nadamo se da ćemo moći reći više o toj temi, čak dati pokoji savjet, u sljedeće dvije godine. Stoga je ovo o čemu danas govorim samo skica, koja bi, međutim, mogla biti podjednako korisna. Na prvome mjestu ona treba pokazati gdje se sada nalazimo, a na drugome naznačiti obrise buduće akcije i pokazati u kojem smjeru bismo trebali krenuti.

Arhivi i autentičnost

Kada se problem vidi kao što je pokazano gore, očito je da arhivisti moraju brinuti o autentičnosti elektroničkih zapisa. Čak i s površnim znanjem o tome, postaje jasno koliko je lako manipulirati elektroničkim dokumentima, namjerno ili slučajno. Stoga je obveza arhivista uhvatiti se u koštac s tim problemom. Međutim, to nije samo naša obveza, to je izvorna funkcija arhivista: sačuvati autentične zapise za praktične, pravne potrebe i za povijesna istraživanja. Arhivisti su školovani da obavljaju taj posao, oni znaju što je potrebno. Naučeni su kako prepoznati autentičan dokument. Time se bavi diplomatika (koju ne treba brkati s diplomacijom), kao znanstvena disciplina. Naučeni smo da trebamo primijeniti svoje znanje na svim vrstama zapisa, bili oni iz srednjega vijeka ili današnjice.

Najpoticajnijim radom Luciane Duranti za mene ostaje "Diplomatika. Nova upotreba jedne stare znanosti" (*Diplomatics. New Uses for an Old Science*), objavljena u časopisu *Archivaria* 1989-1991. U njoj je povezala klasičnu diplomatiku (Jean Mabillon itd.) s problemima autentičnosti elektroničkih zapisa: "Diplomatika i paleografija postale su znanostima niknuvši iz potrebe za kritičkom analizom dokumenata koji su smatrani krivotvorinama". "Podrijetlo diplomatike usko je vezano s potrebom da se odredi autentičnost dokumenata..."⁷. To nam je posao i onda kada se radi o elektroničkim zapisima.

⁷ Duranti, Luciana, *Diplomatics: New Uses for an Old Science* (I), *Archivaria* 28 (Summer 1989), str. 12. i 17. (Tekst je otisnut kao dio u: Duranti, Luciana, *Diplomatics: New Uses for an Old Science*, The Scarecrow Press, Lanham, Maryland and London, 1998.)

Definicije

Do sada sam koristio izraz "autentičnost" u kolokvijalnome smislu, kada on znači: "neospornog podrijetla; izvoran" (*genuine* = "onaj koji stvarno dolazi iz utvrđenog, objavljenog ili općeprihvaćenoga izvora"⁸). Ne bismo – za sada – trebali previše inzistirati na arhivskoj terminologiji koja se odnosi na elektroničke dokumente. Međutim, svakako je korisno ukratko objasniti neke osnovne pojmove.

Najvažnija je razlika između "autentičnosti" i "pouzdanosti".

"*Pouzdanost*" se odnosi na prošlost, u smislu da su činjenice navedene u dokumentu istinite, odnosno da zavrjeđuju povjerenje – u samome trenutku stvaranja dokumenta. Stoga ispitivanje pouzdanosti znači ispitivanje stvaranja dokumenta ili zapisa. Da citiramo Duranti i Eastwooda: Pouzdani zapisi su "bremeniti vjerodostojnošću. Vjerodostojnost zapisima daje njihova potpunost, stupanj kontrole nad procedurama u kojima nastaju i/ili pouzdanost njihovih autora"⁹. To je upravo klasično područje diplomatike.

"*Autentičnost*" se odnosi na vezu između prošlosti i sadašnjosti, tj. na prenošenje zapisa iz prošlosti u sadašnjost. Očito je da je kontrola prenošenja dokumenta od trenutka stvaranja do upotrebe u sadašnjem vremenu problematičnija u elektroničkom okruženju, nego kod spisa na papiru.

Sažeto možemo reći riječima Luciane Duranti i Terryja Eastwooda:

Autentični zapisi su oni "kojima se može dokazati izvornost. Autentičnost zapisima daje način, oblik i/ili stanje prijenosa i/ili način zaštite i čuvanja..."¹⁰.

"U svrhu generaliziranja Odbor bi [u ovome trenutku] rekao da ovi... izrazi ili pojmovi znače sljedeće:

– autentičan zapis je onaj čija izvornost može biti utvrđena. To traži načine provjere kojima će se potvrditi da ga je stvorila osoba koja je kao takva navedena, i da su se sustav, softver i osoba zadužena za čuvanje zapisa ponašali pouzdano, te da se nisu uplitali u zapis ili ga pokvarili. I dok je pouzdan zapis onaj u čiji sadržaj možete vjerovati, autentičan zapis je onaj u čije podrijetlo morate vjerovati;

– pouzdan zapis ili sustav za upravljanje zapisima je vjerodostojan. Vjerodostojan je zbog stupnja potpunosti i stupnja kontrole koja postoji tijekom nastajanja i kasnijeg nadzora zapisa..."¹¹.

⁸ The Concise Oxford Dictionary, 9th ed., 1997.

⁹ Duranti, Luciana i Eastwood, Terry: Protecting Electronic Evidence: A Progress Report on a Research Study and its Methodology, u: *Archivi&Computer* (3) 1995, 246.

¹⁰ Duranti/Eastwood, 241.

¹¹ Schwirtlich, 6.

Pouzdanost je vjerodostojnost zapisa u bilo kojem trenutku, autentičnost je vjerodostojnost tijekom vremena.

U ovome kontekstu pojavljuje se povremeno i izraz "valjanost". Katkada se taj izraz koristi kao sinonim "pouzdanosti". Ali pri korištenju izraza "valjanost" fokus se pomiče od uvjeta u kojima je zapis nastao ili je prenošen, prema korištenju zapisa u pravnim procedurama u pojedinim pravnim sustavima. U tome smislu valjan zapis je pravno prihvatljiv¹².

Za sada toliko o terminologiji. Daljnjim definicijama – za izraze poput "dokumenta", "zapisa", "arhivskoga gradiva", "integriteta", "izvornika" i "preslika" – Odbor će se baviti sljedećih nekoliko mjeseci: u planu je objavljivanje kratkog popisa najčešće korištenih termina za elektroničko arhivsko gradivo.

Arhivsko zakonodavstvo

Ako je kontrola pouzdanosti povezana sa stvaranjem zapisa, postaje očito da će arhivisti morati brinuti o procesima stvaranja, a zakonodavstvo morati donijeti propise o stvaranju zapisa.

Priroda elektroničkog okruženja traži intervenciju već od početka procesa stvaranja zapisa ili, točnije rečeno, od oblikovanja aplikacije koja će stvarati zapise.

Pouzdanost i autentičnost pretpostavljaju kontrolu stvaranja i prenošenja zapisa. Čuvanje zapisa ima puno toga zajedničkog sa stvaranjem i prenošenjem zapisa. Stoga i čuvanje zapisa treba biti regulirano zakonom.

Da bi se pouzdanost i autentičnost očuvali u arhivističkome smislu trebamo:

- zakonske propise
- tehnička sredstva
- odgovarajuću organizaciju.

Najvažnija je odgovarajuća organizacija. Ukoliko arhivi nemaju udjela u stvaranju IT aplikacija (IT-informacijska tehnologija), ukoliko nisu nazočni u odgovornim tijelima koja koordiniraju IT aktivnosti, ukoliko nisu nazočni u uredima odgovornima za opća pitanja administracije, vladinim, gradskim ili gospodarskim, tada nije moguće osigurati pouzdanost i autentičnost. Tehnika je važna, ali sama tehnika neće riješiti problem.

"...Pouzdanost i autentičnost elektroničkih zapisa najbolje je osigurana ugradivanjem proceduralnih pravila u čitav sustav upravljanja zapisima i povezivanjem

¹² Schwirtlich, 7.

poslovnih i dokumentacijskih procedura..."¹³. To je neophodan uvjet da se osigura autentičnost, ali ne i dovoljan. Osobna prisutnost i aktivnost trajno su potrebni. Važnost organizacije i upravljanja često su podcijenjeni. Imam dojam da su problemi organizacije katkad zaobiđeni, jer bi mogli podrazumijevati promjene. Umjesto toga mnogi su ljudi radije pobjegli u teorijske analize i IT, nadajući se da će teorijska rješenja biti ugrađena u sustav, te da će sustav riješiti problem. Sustavi nikada ne rješavaju probleme. Uvijek su ljudi oni koji ih moraju riješiti.

Podrazumijeva se da trebamo tehniku koja će osigurati pouzdanost i autentičnost elektroničkih zapisa. Luciana Duranti i njezin tim, kao i neki arhivisti Nacionalnog arhiva Kanade, a i drugi, pridonijeli su značajno analizama potrebnim za izradu softvera i IT procedura, da bi se osigurala pouzdanost i autentičnost. Poznavajući tehnička sredstva, ne smijemo zaboraviti da ona pretpostavljaju IT vještine. Arhivisti, npr., moraju biti sposobni prosuditi da li je neka IT-aplikacija napravljena tako da su u narednom desetljeću moguće migracije, i moraju prosuditi da li će prenošenje zapisa, a odatle i njihova autentičnost, biti ili neće biti tehnički mogući.

Osnovni zakonski okvir tiče se:

- nadležnosti
- zakonskih definicija.

Nadležnosti: Arhivisti moraju imati ili dobiti nadležnost u ispitivanju svih novih IT-aplikacija i svih većih promjena postojećih aplikacija sa stajališta autentičnosti, tj. pouzdanosti zapisa tijekom vremena. Ovo pravo da se miješaju u IT-aplikacije tiče se, dakako, sustava za upravljanje spisima i sustava za upravljanje dokumentima, ali i nekih specifičnih aplikacija.

Druga nadležnost koju zakon mora osigurati arhivima jeste pravo donošenja pravila prema kojima će stvaratelji gradiva postupati s elektroničkim dokumentima i zapisima u administrativnim procesima.

O definiciji: To da arhivsko gradivo, zapisi, dokumenti obuhvaćaju sve vrste zabilježenih informacija, bez obzira na vrstu podloge, čini se očitim. Takva bi definicija, po mojemu mišljenju, trebala biti utvrđena zakonom. Na taj bi način svaki stvaratelj bio svjestan činjenice da njegovi zapisi mogu postati arhivskim gradivom i da trebaju biti stavljeni na raspolaganje nadležnoj arhivskoj ustanovi, bez obzira na kakvoj se podlozi nalaze.

Dakako, iz potrebe da se nadzire stvaranje i prijenos zapisa, te sustava upravljanja zapisima, ovi osnovni članci trebaju biti precizirani ili u samome zakonu ili posebnom uredbom.

¹³ Schwirtlich, 29.

Povrh toga treba obratiti pozornost na zakone o javnim djelatnostima, zakone koji mogu utjecati na arhivska pitanja, poput općih zakona o javnoj upravi, privatnosti ili slobodi informacija, ali i na one posebne koji uređuju specifična područja javnih službi, poput sudova ili poreznih službi.

Zakonske norme mogu pomoći da se postigne ono što je potrebno napraviti. Ali ne smijemo zaboraviti da zakonske norme treba nametnuti, da bi se mogle ostvariti. I da to – u našem slučaju – nije moguće bez promjena u organizaciji upravljanja te da, dakako, trebamo tehnička sredstva i novac.

Građansko pravo i autentičnost

Arhivisti su samosvjesni ljudi, ali u javnosti i politici nemaju osobito velik ugled – barem ne u Švicarskoj. Stoga je utješno primijetiti da imamo jake saveznike u našim nastojanjima za autentičnošću i pouzdanošću, i to izrijeckom u poduzetništvu i privatnom gospodarstvu.

Donedavno je klasično područje građanskog prava, koje se odnosi na pouzdanost i autentičnost, bilo ono poglavlje o "urednom vođenju knjiga" ili o odgovornosti u Zakonu o korporacijama. Širenjem IT-a u gotovo svim područjima gospodarstva, pogotovo u trgovini i bankarstvu, autentičnost i pouzdanost elektroničkih dokumenata postale su temama najvećeg značaja u gospodarstvu, na korist i dobrobit svijetu.

To znači da:

- su autentičnost i pouzdanost postali pitanjem svakodnevice
- mi arhivisti imamo saveznike – možda takve koji imaju većeg utjecaja na politiku i društvo od nas
- mi arhivisti imamo specifična znanja i vještine potrebne za rješavanje ovih praktičnih problema.

Da ilustriramo ove činjenice pogledajmo što se zbiva u Švicarskoj.

– Poglavlje o odgovornosti i vođenju knjiga u Zakonu o korporacijama nedavno je promijenjeno, pa su elektronički zapisi prihvaćeni kao punovrijedni i pravno prihvatljivi, kako za vođenje knjiga tako i za njihovo čuvanje. To je veoma važno, jer članci iz Zakona o korporacijama u švicarskome pravnom sustavu, služe kao uzor za sve pravne norme koje se tiču čuvanja dokumenata, što znači i poreznih dokumenata, ali i za korištenje dokumenata u dokazne svrhe na sudu ili u administrativnim postupcima. Zakon će stupiti na snagu kada bude dovršena odgovarajuća naredba o njegovom provođenju, što još nije slučaj.

Tijekom ove godine objavljeni su službeni nacrti sljedećih federalnih zakona:

Zakona o elektroničkom potpisu (*Bundesgesetz über die elektronische Signatur*);

Zakona o elektroničkoj trgovini (*Bundesgesetz über den elektronischen Geschäftsverkehr*);

Zakona o Službi za izdavanje uvjerenja u području elektroničkog potpisa (*Bundesgesetz über Zertifizierungsdienste im Bereich der elektronischen Signatur*).

Cilj je Zakona o elektroničkom potpisu – dati elektroničkome potpisu vrijednost jednaku onoj svojeručnoga potpisa. To uključuje pravne propise o procedura kojima će biti sačuvana provenijencija elektroničkog dokumenta. I u ovome je nacrtu korišten izraz "autentičnost", kao: čuvanje provenijencije elektroničkog dokumenta. Zakon o elektroničkom potpisu učinit će elektroničke transakcije punovrijednima za pismohranu, Landregister i Registar tvrtki.

K tome, potreban je poseban zakon kojim će biti određene tvrtke koje mogu izdavati uvjerenja o ovlaštenim elektroničkim potpisima.

Zakon o e-trgovini bavi se valjanošću elektroničkih potpisa za Zakon o ugovorima, a nadalje će moći zaštititi i prava kupaca u elektroničkom okruženju.

Svi su ovi propisi veoma značajni. Imaju neposredan učinak na stvaran život, a pitanja kojima se bavimo – pouzdanost i autentičnost – imaju u njima ključno mjesto.

Od ogromne je važnosti, po mome mišljenju, za sve arhiviste koji se bave pravnim aspektima autentičnosti u elektroničkom okruženju, stupiti u kontakt i surađivati s onima koji su odgovorni za gore spomenute zakone.

"... arhivisti postaju saveznicima pravne zajednice, revizora, knjigovođa i menadžera u organizacijama u kojima, uz rastuće oslanjanje na elektroničke informacije koje podržavaju odluke, programe i odgovornost, nastaje i briga o opstanku zapisa i njihovom čuvanju u korporativnoj memoriji. Odgovorni menadžeri dijele s arhivistima brigu o adekvatnoj dokumentiranosti odluka, određujući pravni položaj elektroničkih informacija, pronalazeći efikasne strategije da se dugoročno sačuvaju zapisi i omogućiti njihovo korištenje u budućnosti, i održavajući dovoljnu količinu opisnih i kontekstualnih informacija o elektroničkim zapisima, kojima će se postići njihova autentičnost i točno interpretirati njihov sadržaj"¹⁴.

Diplomatika je, kao arhivistički posao, izrasla u znanost iz praktičnih potreba, tj. "da analizira kritički dokumente koji su smatrani krivotvorinama ... metodologija njezinoga kritičkog odnosa prema tekstu bila je po prirodi utilitarna". Korištena je kao "pravno oružje ... na sudovima". Kasnije, "kada su znanstvenici počeli smatrati dokumente povijesnim dokazima", diplomatika je postala pomoćnom povijesnom

¹⁴ Margret Hedstrom, cit. u: Duranti, Luciana, *The Thinking on Appraisal of Electronic Records: Its Evolution, Focuses and Future Direction*, *Janus*, 1997. 2., 55s.

znanošću¹⁵. A danas, dvije stotine godina kasnije, diplomatika i arhivisti koji je koriste, vraćaju se u potpunosti u stvaran život. Pouzdanost i autentičnost zapisa tiču se sviju nas, u svakodnevnom životu i tragovima koje u njemu ostavljamo.

Prevela: Rajka Bućin

Summary

LEGAL ISSUES RELATING TO THE AUTHENTICITY OF RECORDS IN THE ELECTRONIC ENVIRONMENT

As existing examples show, and theory confirms, authenticity and reliability of the records in electronic environment are endangered by many possible ways of manipulation. Genuine function of archivists, i.e. to keep authentic and reliable records for legal purposes and historical research, makes them very interested in these issues. "Authenticity and Legal Matters", as one of the Committee on Archival Legal Matters of ICA's sub-groups, tries to make theoretical knowledge of the issues operational and connect it with archival practice.

In order to recognize authentic and reliable records archivists use their knowledge of diplomatics, which could be applied to the electronic records too.

According to diplomatics, the authenticity of records refers to the connection between the past time and the present, i.e. to the preservation of their provenance. It requires ways of verifying that a record was created by the agent purporting to create it, and that the system, software and custodian performed reliably, did not interfere with or corrupt the record.

Another term used in the context of keeping records is their reliability, i.e. trustworthiness conferred to them by degree of their completeness, control of the creation procedures and/or reliability of their authors.

The significance of the third, frequently used term, validity of records, is recently shifted to their value in legal procedures in particular legal systems.

Obviously, keeping records and preservation of their authenticity and reliability means, in archival sense, to control them from the moment of their creation. It includes three aspects: organisational, technical and legal. Although the organisati-

¹⁵ Duranti, Diplomats, 12-14.

onal aspect is of paramount significance, legal aspect should be a prerequisite involved in all the others.

Legal aspect refers to the competences and legal definitions. It means that archivists must have or must be given competences to examine all projects of new IT-applications or changes of existing applications from the point of view of authenticity. The archives should have legal right to establish rules for the records creating bodies on the issue of dealing with electronic documents and records in the administrative processes. Definitions of archives, records, documents, covering all kinds of recorded informations, should be fixed in legal rules and should have an obligatory effect on their creators. Archivist should give additional attention to the general and specific laws in the public domain.

Private business, especially commerce and banking, with spread of IT into the field, show the growing interest in the authenticity of electronic records. Recent examples from Switzerland illustrate changes in the civil law caused by use of the electronic records. Official drafts are prepared for the following laws: Law on Electronic Signature, Law on Certification Services for Electronic Signatures and Law on Electronic Commerce. The aim is to give to the electronic signature the value of handwritten signature, what includes procedures of ensuring the provenance of the records, i.e. their authenticity. Another law previews companies authorized to certify qualified electronic signatures. Law on e-Commerce should ensure validity of electronic signatures for Contract Law and help to protect rights of the consumers in electronic environment.

In respect to all these issues, because of their specific knowledge, archivist could be involved as allies of legal community, auditors, accountants and managers, solving problems of the survival of authentic and reliable organizational records, their long-term preservation, future retrieval and legal status.

Keywords: *electronic records, archival records, authenticity of records, archival legislation*

